

Z historie obce Starovičky

část II.

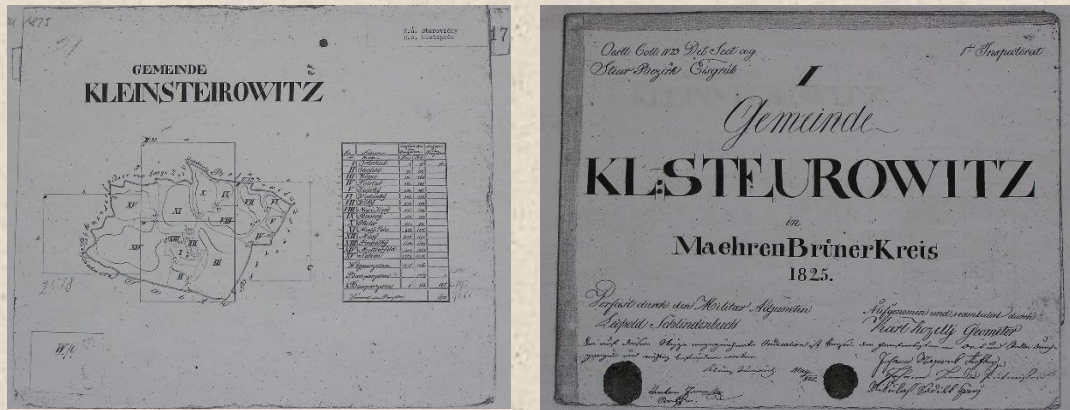
Období od roku 1600 do roku 1900

Za vlády Lichtenštejnů

- 1599 Císař Rudolf II. dal vložit do zemských desek vlastnictví Hustopečí, Starovic a Staroviček Karlovi z Lichtenštejna (vklad je datován dnem 3. března 1599). Na základě této listiny si Lichtenštejní přidružili uvedený majetek ke svým državám. Proti rozhodnutí podal klášter protest, vleklý spor byl řešen několik desítek let.
- 1600 Karel z Lichtenštejna osvobodil ves od práva odúmrtního za 30 zlatých moravských, od většiny robot za roční plat 300 zlatých moravských, od stavění sirotků, od šenkování panského vína, od platu z hor a vinného desátku. Současně osvobodil nově vysázené vinohrady na 5 let od desátku. Tak nabyly Starovičky velmi rozsáhlých svobod a úlev (privilegium je datováno ve Valticích dne 22. srpna 1600).
- 1638 Snaha Lichtenštejnů o definitivní získání Hustopečí, Starovic a Staroviček byla završena v roce 1638. Karel Eusebius vyplatil klášteru odstupné ve výši 97 225 zlatých 10 gr. a od té doby neměly cisterciácké kláštery žádné nároky na Hustopeče, Starovice a Starovičky. Lichtenštejní je definitivně připojili ke svým statkům, a sice k panství lednickému.

- 1663 Tataři při svém vpádu do Staroviček roku 1663 zcela zpustošili anebo vypálili polovinu obydlených usedlostí. Před tatarským vpádem bylo v obci obydleno pouhých 17 usedlostí, z nichž Tataři zpustošili 8. V gruntovních knihách je zaznamenáno, že takto byly postiženy usedlosti v dědině č. 1, 10 a 16 a na druhé straně návsi usedlosti č. 59 a 60. Před kostelem byla vypleněna usedlost č. 43. Obyvatelé všech osmi usedlostí z nich zběhli a usedlosti zůstaly pusté.
- 1605 – 1663 Starovičky se staly, kromě Hustopečí, nejvíce postiženou obcí. Během válečných tažení byla téměř celá obec zničena a zpustošena. Ze 47 gruntů, které byly před válkou obydleny, zůstalo po skončení válečných tažení obydlených jen 9 usedlostí. Historik Hosák odhaduje počet obyvatel před válkou asi na 270, po válce zde žilo jen asi 100 obyvatel. Tři čtvrtiny polí neměl kdo obdělávat a zůstaly ladem, z výměry 1080 měřic polí zpustlo po válce 810 měřic. Téměř úplně bylo ve Starovičkách zničeno vinařství. Z předválečné výměry vinic zcela zpustlo více než 94 %, nadále bylo obděláváno pouhých 32 2/8 měřice vinohradů.
- 1673 Soupis druhé lánové vizitace z roku 1673 uvádí, že ve Starovičkách bylo 14 pololánů osazených a 17 pustých. Dále zde byly 2 pusté lány (následně rozděleny na 4 pololány), 3 osedlé domky a 9 domků pustých.
- 1705 – 1706 Vojska uherského šlechtice Františka Rákocziho pronikla až k hustopečským městským hradbám. Hustopečtí se však postavili na odpor a město ubránili. Kurucové tehdy celou svou trasu Moravou až po Starovičky zpustošili ohněm a mečem.
- 1763 První dochovaný soupis obyvatelstva na našem území uvádí, že sčítací komisaři napočítali ve Starovičkách již 336 osob, žijících v 60 selských (osedlých) a 29 podružských (neosedlých) rodinách. Mezi sedláky a podruhy, nacházejícími obživu v námezdné práci na panském statku a na selských vinicích, zde žili také 4 řemeslníci a 1 osoba církevního stavu.
- 1788 Soupis veškeré zdanitelné půdy, tzv. Josefínský katastr, uvádí ve Starovičkách 66 domovních čísel a také 39 podruhů. V katastru Staroviček bylo naměřeno celkem 1034 jiter 195 sáhů pozemků, z toho obec držela 101 jitra 450 sáhů pozemků a vrchnost zde měla 69 jiter 1044 sáhů pozemků. Na území obce bylo celkem 324 jiter 1129 sáhů poddanských a panských vinohradů. Celkový výnos zemědělství ve Starovičkách roku 1788 je udáván ve výši 12 419 zlatých 22 ½ kr.
- 1813 Nákladem knížete Lichtenštejna byla ve Starovičkách postavena a do provozu uvedena první školní budova.

1825 V květnu 1825 byly na území obce dokončeny práce na nových soupisech a pozemkových měřeních, které měly být podkladem pro vyhotovení parcelních protokolů a zároveň měly sloužit jako pomůcka při odhadu výnosu jednotlivých pozemků. Tzv. indikační skici se později staly i podkladem pro originály pozemkových map. Za obec potvrdili jejich správnost tehdejší rychtář Johann Mazorek, pudmistr Johann Benda a horný Mikuláš Sadílek.

Indikační skici z roku 1825

1840 Žhářská a požární kronika Břeclavska uvádí, že při velkém požáru v roce 1840 vyhořela téměř celá obec.

1850 Roku 1850 byla bývalá patrimoniální správa nahrazena novými správními články – okresy, v čele s okresními hejtmany. Každý politický okres byl zpravidla rozdělen na několik menších – soudních okresů. Starovičky příslušely k politickému i soudnímu okresu Hustopeče. Hustopečský politický okres zahrnoval celkem 96 obcí a byl rozdělen na 4 soudní okresy – Hustopeče, Břeclav, Klobouky a Židlochovice. K soudnímu okresu v Hustopečích náležely kromě Staroviček také Bořetice, Horní Bojanovice, Hustopeče, Kobylí, Kurdějov, Němčičky, Nové Mlýny, Popice, Přítluky, Rakvice, Starovice, Strachotín, Šakvice, Uherčice, Velké Pavlovice, Vrbice a Zaječí

1866 Starovičky byly postiženy zhoubnou epidemií cholery, při níž zemřelo více než 75 místních obyvatel.

1868 Roku 1868 vstoupil v platnost zákon o volném dělení pozemků a začaly se dělit usedlosti. Než se tak stalo, bylo ve Starovičkách 32 hrubokopáčských domů, což byly usedlosti s popisnými čísly 1 až 18 a 47 až 60. Další skupinou usedlíků byli tzv. domkaři - majitelé domů číslo 10, 20, 21, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 43, 44, 45, 46 a dále to byli usedlíci bez přidělených pozemků, tzv. chalupníci.

Při požáru dne 13. srpna shořelo ve Starovičkách 18 obydlí a stejný počet stodol.

1884 Na místě původní jednotřídní školy byla postavena nová školní budova, slavnostně uvedená do provozu v neděli 21. září 1884.

Nová budova Národní školy byla ve Starovičkách postavena v roce 1884.

1885 Po mnohaletém úsilí zdejších občanů byl v obci opět aktivován duchovní správce. Stal se jím dp. Jan Bačák.

1887 Ve Starovičkách byl založen čtenářský spolek „Svatopluk“, jehož součástí se stal i zpěvácký kroužek.

Zpěvácký kroužek jako součást čtenářského spolku „Svatopluk“, pod vedením zdejšího učitele Františka Kocmana (uprostřed ve světlém oděvu).

1894 Z iniciativy zdejších učitelů byla v obci zaregistrována pobočka Matice hodonské.

1895 Představitelé obce sehráli významnou roli v úsilí českého obyvatelstva na Hustopečsku při založení českého peněžního ústavu, Rolnické záložny. Provolání „Českému lidu na Hustopečsku“, vyzývající k podpoře této myšlenky, podepsali mimo jiné i starosta obce Václav Popovský, farář Jan Bačák, ekonom Jan Hübner, radní Václav Mazůrek a rolníci Matěj Hoffmann, Matěj Popovský a Josef Najman č. 35. Na první valné hromadě v říjnu 1895 byli zvoleni členové představenstva záložny. Rolník Václav Popovský ze Staroviček se stal prvním předsedou výboru záložny a Jan Hübner byl zvolen do čela dozorcí rady, kde působil úctyhodných 44 let.

Českému lidu na Hustopečsku!

Národ český žije ve znamení drobné práce národní. Přes 30 let těžkého politického zápasu bylo potřeba, než dráhu prolomila si myšlenka, že naše dnešní politické snažení nejnásazě a nejpřirozeněji dosaženo býti může hospodářským povznesením národa.

Jsmo národem, jehož střední vrstvy, živnostenská a rolnická jsou v brozícím úpadku, jehož půdu kupuje v dražbách soustavně kapitál cizí a nám nepřátelský a v němž třída dělnická, úplně bezprávná, činí vysoké procento obyvatelstva.

Bude-li, jak se dosud dělo, hospodářský rozkvět národa našeho i na dále tak zanedbáván, staneme se národem bezzemků, národem nuzáků, a takový národ v politickém životě nic neznamena, jest ode všech utiskován a slápn.

Jen národ vzdělaný, bohatý vzbuzuje úctu a nabývá moci. Hospodářské povznesení lidu předpokládá ovšem vyvinutí úsilovné a vytrvalé práce všude tam, kde jakékoliv vady a nedostatky veřejný náš život vykazuje.

Posuzujeme-li z tohoto stanoviska poměry českého lidu na Hustopečsku, tedy vidíme, že doposud bylo zde vykonáno velmi málo. Proto musí naše práce počít u základů.

A tu máme za to, že přední naší starostí musí býti: pečovati o to, aby náš kapitál, naše peníze zůstaly v rukou našich, aby nepřecházely do rukou nám cizích, kdež se jich používá proti nám a k naší škodě.

My musíme se starati o to, abychom vládli jakýmsi kapitálem, kterého bychom v daném případě ku prospěchu naší věci použití mohli.

Přirozeným střediskem všeho konání našeho a veškeré národní a hr. spodářské organizace může býti jenom Hustopeč, sídlo okresních i politických úřadů. Organizace a vzrůst české menšiny v tomto městě usnadňuje každou práci ve směru tom.

Musíme se postarati o to, aby doby příští nenalezly nás nepřipraveny; musíme tudíž celému hnutí českému na Hustopečsku dání mocný podklad, který nedá se zvrátiti, musíme v přítomnosti pečovati o budoucnost.

Za českou společnost v Hustopečích:

Konečný Ant., farář.
Hložánek Karel, cestmistr.
Laviček Václav, mydlář a majitel domu.
Svoboda Josef, krejčí mistr.
Jezburek Matěj, státní úředník.
Kubler Filip, vydavatel „Slov. Listův.“
Zebiš Antonín, souk. úředník.
Halonská Matěj, obuv. mistr a majitel domu.
Polák Alois, klempíř a majitel domu.
Hlir Jan, krejčí mistr.
Fiala Jan, bedln.
Tenek Karel, stolář.
Smutný Cyril.
Tomásek Frant., pernikář a majitel domu.
Krampl Karel, barvíř a majitel domu.
Kelemen Josef, hostinský.
Domanský Jan, obchodník.

Za obec Hor. Bojanovice:

Jordánek Josef, starosta.
Jegr Jan, radní.
Kutálek Emil, hostinský.
Machů Matěj, radní.
Matoušek Fr., rolník a předseda m. šk. rady.
Němčík Karel, obchodník.
Pátek Jan, výbor.
Straka Frant., správce kontr. záložny.

Za obec Bořetickou:

Miklík Frant., starosta.
Halm Jindřich, nadučitel.
Bystřícký Jiří, radní.
Machů Tomáš, radní.

Frohlích Jan, radní.
Petrásek Josef, výbor.
Kuchynka Frant., výbor.
Vrbka Florian, výbor.

Za obec Kobylí:

Kovářík Václav, starosta.
Bauer Rudolf, obchodník.
Bezdek Vladimír, obchodník.
Blažek Josef, řídící učitel.
Macek Ant., farář.

Za obec Němčičky:

Hulata Jan, starosta.
Foretník Frant., rolník.
Hagen Mat., farář.
Ovesný Antonín, rolník.
Procháčka Frant., rolník.

Za městyš Vel. Pavlovič:

Domanský Tomáš, starosta a maj. dlt.
Broskva Jan, maj. usedlosti.
Cernošek Tom., obec. tajemník.
Korčák Jan, radní.
Novotný Ant., řídící učitel.
Spátlna B., farář.
Stourač Antonín, kaplan.
Veverka Josef, radní.

Za obec Rakvičskou:

Krčka Josef, starosta.
Fintajsl Jakub, obecní tajemník.
Prudek Josef, radní.
Prudek Václav.
Olsanský Jan, říd. učitel.

Po bedlivém uvážení všech těchto věcí máme za to, že neúčinnějším a nejvydatnějším prostředkem, který by rovněž i nejrychleji k cíli vedl, jest na ten čas založení

rolnické záložny v Hustopečích, společenstva s ručením omezeným.

O nesmírném významu podniku tohoto nebudeme ani slovem se říkati, ten uzná každý.

Abychom dokázali, jak všeobecně se uznává důležitost podniku tohoto, podotýkáme, že při této nepatrné výšce podílu beze vsí agitace již před vydáním tohoto svolání upísáno bylo podílů za více než 5000 zlk. nehledě k jiným už napřed zaručeným vkladům.

Upsané podíly skládají se mohou ve 4 čtvrtletních lhůtách, počínaje od té doby, kdy záložna v činnost vstoupí. Ustanovující valná hromada svolána bude ihned po vrácení všech úpisních listin.

Obraťme se tudíž k českému našemu lidu v té naprosté důvěře, že lid náš toto tak slibně započaté dílo k plné platnosti přivede a že udrží důležitý ústav ten na výši našemu bohatému kraji slováckému svědčící.

Komu zaslány byly úpisní listiny právě vydané, nechť neopomene nejen sám podíly záloženské upsatí, ale i v kruhu svých známých nových podílníků získati.

Jména pp. upisujících zůstanou v tajnosti.

Úpisní listiny buďtež laskavě ve 14 dnech k ruce člena a zapisovatele zatímního pořizujícího výboru F. J. Kubra, redaktora v Hustopečích vráceny.

Jdeme za heslem »Vlastní silou« a vkládáme do rukou českého lidu našeho nový ústav národní, pročez nezůstávěj nikdo pozadu při práci tak důležitě a přihlas se každý za podílníka nové naší záložny!

»Bude-li každý z nás z křemene, bude celý národ z kvadrátů!«

V Hustopečích, v září 1895.

Za obec Štarvičky:

Popovský Václav, starosta.
Bačák Jan, farář.
Hoffmann Matěj, rolník.
Hübner Jan, ekonom.
Najman Josef č. 35, rolník.
Mazurek Václav, radní.
Popovský Matěj, rolník.

Za obec Šakvičskou:

Nosek Frant., starosta a zem. poslanec.
Albrecht Frant. č. 46, majitel usedlosti.
Albrecht Ondřej.
Albrecht Jakub č. 59.
Albrecht Jan.
Blšek Jan, rolník.
Deml Jan, majitel usedlosti.
Dlupal Jan.
Dofek Klement, majitel usedlosti.
Frane Matěj.
Frane Jan.
Huska Josef, rolník a hostinský.
Kaliivoda Frant., rolník.
Kanský Jan, majitel usedlosti.
Klement Frant.
Kurec Jan, rolník.
Orsáček Frant., učitel.
Pekár Tomáš, farář.
Svoboda Frant., čtvrtláník.
Svoboda Jan.
Svoboda Frant. č. 2, majitel usedlosti.
Svoboda Martin č. 60.
Trněný Josef, rolník.
Trněný Jan.
Wencl Frant. č. 172, majitel usedlosti.

Za obec Uherčickou:

Hlavíčka Jan, starosta.
Bystřínovský Bedřich, obchodník.
Čihál František, rolník.
Hlimer Filip.
Hirsech Jan.
Hirsech Isidor.
Rohrer Leonhard.
Rohrer Václav.
Skonpil Frant., mlynář.
Srnc Eduard, rolník.
Stanka Josef.
Vítka Josef.

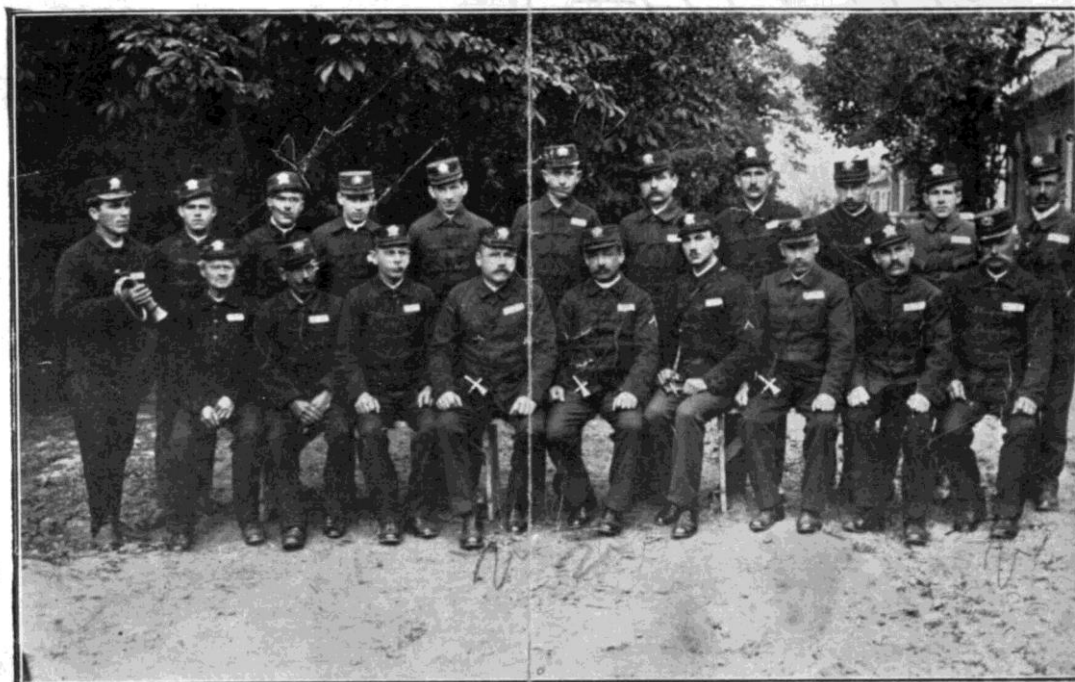
Za obec Vrbickou:

Hrubáček Václ., starosta.
Hainel Josef, rolník.
Smahel Václav, správce školy.
Svoboda Theodor, učitel.
Zborovský Jan, radní.

Z blízkého okolí:

Holzner Vinc., kontrolor rolnické záložny v Židlochovicích.
Leitner Frant., účetní, tamtéž.
Mrštík Alois, učitel a spisovatel v Diváčevě.
Reindl Dom., řídící cukrovaru ve Vranovicích.
Štr Bedřich, c. k. pěstník a hostinský v Polehradčích.

1898 Dne 2. prosince byl ve Starovičkách ustaven Sbor dobrovolných hasičů. Přihlásilo se 38 zakládajících členů, kteří na první valné hromadě v lednu 1899 zvolili starostou spolku Jana Hübnera. Do výboru byli dále zvoleni starosta obce Tomáš Šafařík jako místostarosta sboru, nadučitel František Liška jako jednatel, rolník František Kadrnka byl zvolen pokladníkem sboru a učitel Alois Foit náčelníkem.

Sbor dobrovolných hasičů ve Starovičkách.

Zdeněk Trněný